

RADOŠĀS INDUSTRIJAS IZGLĪTĪBAS PILNVEIDES PROJEKTS

Vienotas Latvijas dizaina izglītības koncepta un dizaina izglītības un studiju programmu izstrāde

LATVIJAS DIZAINA IZGLĪTĪBAS RAKSTUROJUMS

Darba grupa

Inese Pētersone
Daina Vītoļa
Ilze Boluža
Mihails Kopeikins

SIA “Dizaina informācijas centrs”

Reģ. Nr. 40003668833

Juridiskā adrese:

Ausekļa iela 11–101

Rīga LV-1010

2008

LATVIJAS DIZAINA IZGLĪTĪBAS RAKSTUROJUMS

Darba grupa: Inese Pētersone, Daina Vītoliņa, Ilze Boluža

SATURS

- 1. Latvijas izglītības sistēma, akadēmiskā un profesionālā izglītība**
- 2. Dizaina izglītības vieta Latvijas izglītības sistēmā. Latvijas dizaina izglītības iestādes visos izglītības līmeņos**
- 3. Izglītības iestāžu raksturojums, to salīdzinājums ar radniecīgām ārvalstu izglītības iestādēm**
- 4. Pašreizējās dizaina izglītības pozitīvās un negatīvās iezīmes.**
- 5. Dizaina pētniecība**
- 6. Secinājumi**

Latvijā dizaina izglītība organiski iekļaujas kopējā Latvijas izglītības sistēmā augstākās un profesionālās vidējās izglītības līmenī. Latvijā valsts un privātajās izglītības iestādēs īsteno trīs līmeņu akadēmiskās un profesionālās studiju programmas, kas atbilst Eiropas Savienības augstākās izglītības vienotās telpas veidošanai veltītās Boloņas 1999. gada konferences deklarācijas nostādņēm.

Mums nav atsevišķu dizaina augstskolu, taču vairākas augstskolas gan Rīgā, gan reģionos – Liepājā, Rēzeknē un Daugavpilī – piedāvā dažādas dizaina studiju programmas. Arī profesionālajā vidējā līmenī dizaina speciālista diplomu var iegūt gan Rīgā, gan reģionos. Pārsvarā dizaina specialitātes apgūt piedāvā ar mākslu saistītas izglītības iestādes, taču vērojama tendence dizaina studiju programmas atvērt arī cita profila augstskolās.

Problemātiska ir dizaina pētniecība, jo vāji attīstīta starpnozaru, starpaugstskolu un privātā sektora uzņēmumu sadarbība dizaina un tam radniecīgo nozaru jomā, nav starpdisciplināras pētniecības stratēģijas, kas attīstītu un nodrošinātu inovācijas, dizaina pētniecību un izglītību.

Latvijas dizaina izglītības raksturojumā veikta salīdzinošā analīze par Latvijas izglītības sistēmu un dizaina izglītības un dizaina pētniecības vietu tajā, kā arī Latvijas dizaina izglītību citvalstu izglītības kontekstā.

1. Latvijas izglītības sistēma

Akadēmiskās un profesionālās izglītības skaidrojums

Augstākā izglītība	Izglītības pakāpe, kurā pēc vidējās izglītības iegūšanas notiek zinātnē vai mākslā vai arī zinātnē un mākslā balstīta personības attīstība izraudzītajā akadēmisko vai profesionālo vai akadēmisko un profesionālo studiju virzienā, kā arī sagatavošanās zinātniskai vai profesionālai darbībai.
Akadēmiskā izglītība	Zinātņu teorētisko pamatu studijas un to rezultāts.
Profesionālā izglītība	Praktiska un teorētiska sagatavošanās darbībai noteiktā profesijā, profesionālās kvalifikācijas ieguvei un pilnveidei.
Profesionālā augstākā izglītība	Augstākās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt 4. vai 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju.
Profesionālā vidējā izglītība	Vidējās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt 3. līmeņa profesionālo kvalifikāciju.
Arodizglītība	Daļēja vidējās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt 2. līmeņa profesionālo kvalifikāciju.
Profesionālā tālāizglītība	Profesionālās izglītības īpašs veids, kas pieaugušajiem ar iepriekšēju izglītību un profesionālo pieredzi dod iespēju iegūt noteikta līmeņa profesionālo kvalifikāciju.
Profesionālā pilnveide	Profesionālās izglītības īpašs veids, kas cilvēkiem neatkarīgi no vecuma un iepriekšējās izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dod iespēju apgūt darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes.

Pēc akadēmiskās studiju programmas apgūšanas tiek piešķirts akadēmiskais grāds.

Pēc doktorantūras studiju programmas apgūšanas — doktora zinātniskais grāds.

Pēc profesionālās augstākās izglītības studiju programmas apgūšanas tiek iegūta profesionālā kvalifikācija un attiecīga līmeņa profesionālais grāds.

Akadēmiskās un profesionālās izglītības mērķi

	AKADĒMISKĀ IZGLĪTĪBA	PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA		
		PROFESIONĀLĀ VIDĒJĀ UN ARODIZGLĪTĪBA	PIRMĀ LĪMEŅA PROFESIONĀLĀ AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA	OTRĀ LĪMEŅA AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA
Mērķis	<p>Akadēmiskās izglītības stratēģiskais mērķis ir :</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodrošināt studējošajiem teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu apguvi, sagatavojoties patstāvīgai zinātniskās pētniecības darbībai izvēlētajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē. 	<p>Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu stratēģiskie mērķi ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sagatavot skolēnu darbībai noteiktā profesijā, veicinot viņa pilnveidošanos par garīgi un fiziski attīstītu, brīvu, atbildīgu un radošu personību; • veicināt zināšanu un prasmju apguvi, attieksmju veidošanos, kas nodrošina 2. vai 3. līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguvu un sekmē viņa konkurētspēju mainīgos sociālekonomiskajos apstākļos; • sekmēt pozitīvas attieksmes veidošanos pret līdzpilvēkiem un valsti, veicināt pašapziņu un spēju uzņemties Latvijas pilsoņa pienākumus; • radīt motivāciju profesionālajai attīstībai un tālākizglītībai un nodrošināt iespēju sagatavoties izglītības turpināšanai profesionālās augstākās izglītības pakāpē. 	<p>Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības jeb koledžas programmu stratēģiskie mērķi ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sagatavot studentu darbībai noteiktā profesijā, veicinot viņa pilnveidošanos par garīgi un fiziski attīstītu, brīvu, atbildīgu un radošu personību; • veicināt zināšanu un prasmju (arī patstāvīgās mācīšanās prasmju) apguvi, kas nodrošina 4. līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguvu un sekmē konkurētspēju mainīgos sociālekonomiskajos apstākļos; • radīt motivāciju tālākizglītībai un sniegt iespēju sagatavoties, lai iegūtu otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību un 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju. 	<p>Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu stratēģiskie mērķi ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodrošināt valsts ekonomikas, kultūras un sociālajām vajadzībām atbilstošas profesionālās studijas; • nodrošināt nozares zinātņu teorētiskajos pamatos sakņotas, profesijas standartiem atbilstošas, praktiski piemērojamas profesionālās studijas.
Mācību iestāde	Augstskola	Arodviduskolas (arodģimnāzijas vai tehnikumi) un arodskolas Profesionālās vidējās izglītības iestādes	Augstskola vai koledža	Augstskola

Profesionālās kvalifikācijas līmenis

Profesionālās kvalifikācijas līmenis ir teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt noteiktai sarežģītības un atbildības pakāpei atbilstošu darbu. Latvijas izglītības sistēmā ir noteikti pieci profesionālās kvalifikācijas līmeņi:

- 1. kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt vienkāršus uzdevumus noteiktā praktiskās darbības sfērā;
- 2. kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja darbu;
- 3. kvalifikācijas līmenis – paaugstināta teorētiskā sagatavotība un profesionālā meistarība, kas dod iespēju veikt noteiktus izpildītāja pienākumus, kuros ietilpst arī izpildāmā darba plānošana un organizēšana;
- 4. kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt sarežģītu izpildītāja darbu, kā arī organizēt un vadīt citu speciālistu darbu;
- 5. kvalifikācijas līmenis – noteiktas nozares speciālista augstākā kvalifikācija, kas dod iespēju plānot un veikt arī zinātniskās pētniecības darbu attiecīgajā nozarē.

Profesionālā kvalifikācija – noteiktai profesijai atbilstošas izglītības un profesionālās meistarības dokumentāri apstiprināts novērtējums. Dizaina nozarē profesijas atbilst 3., 4. vai 5. kvalifikācijas līmenim.

Akadēmiskās un profesionālās izglītības raksturojums

Profesionālā vidējā izglītība un arodizglītība

	PROFESIONĀLĀ VIDĒJĀ IZGLĪTĪBA UN ARODIZGLĪTĪBA	
	ARODIZGLĪTĪBA	PROFESIONĀLĀ VIDĒJĀ IZGLĪTĪBA
PROGRAMMU APRAKSTS	Arodizglītības programmas cilvēkiem ar pabeigtu pamatskolas izglītību ir orientētas uz 2. profesionālās kvalifikācijas līmenim nepieciešamo zināšanu un prasmju apguvi.	Profesionālas vidējās izglītības programmas cilvēkiem ar pabeigtu pamatskolas izglītību orientētas uz 3. profesionālās kvalifikācijas līmenim nepieciešamo zināšanu un prasmju apguvi.
MĀCĪBU ILGUMS	Programmas, kuras sāk pēc pamatzglītības ieguves – pamatā 2–3 gadi; Programmas, kuras sāk pēc vidējās izglītības ieguves – 1–2 gadi	Programmas, kuras sāk pēc obligātās pamatzglītības ieguves – pamatā 4 gadi; Programmas, kuras sāk pēc arodizglītības ieguves – 1–2 gadi.
PROGRAMMAS APJOMS	Programmas, kuras sāk pēc pamatzglītības ieguves (2 gadi) – vismaz 2840 stundu. Programmas, kuras sāk pēc pamatzglītības ieguves (3 gadi) – vismaz 4230 stundu. Programmas, kuras sāk pēc vidējās izglītības ieguves – vismaz 1560 stundu.	Programmas, kuras sāk pēc pamatzglītības ieguves – vismaz 5760 stundu. Programmas, kuras sāk pēc vidējās izglītības ieguves – vismaz 3120 stundu.
PROGRAMMU SATURS	Izglītības programmu pamatdaļas: <ul style="list-style-type: none"> • teorija – vispārizglītojošais un (vai) profesionālais izglītības saturs un tam atbilstošie mācību priekšmeti; • prakse – vispārizglītojošais un (vai) profesionālais izglītības saturs un tam atbilstošie praktiskie un laboratorijas darbi; praktiskās mācības, kvalifikācijas prakse. Profesionālo mācību priekšmetu, praktisko mācību un kvalifikācijas prakses saturu atbilstoši iegūstamās profesionālās kvalifikācijas pamatprasībām un specifiskajām prasībām, kas nepieciešamas pienākumu un galveno darba uzdevumu veikšanai attiecīgajā profesijā, nosaka attiecīgie profesiju standarti un izglītības programma.	
OBLIGĀTIE MĀCĪBU KURSI	Obligātais vispārizglītojošais saturs: <ul style="list-style-type: none"> • valodas un komunikatīvās zinības; • matemātika, dabas un tehniskās zinības; • sociālās zinības un kultūrizglītība; • sports. Obligātais profesionālais saturs nodrošina: <ul style="list-style-type: none"> • pamatprasmes profesijā; • speciālās prasmes profesijā; • kopīgās prasmes nozarē; • vispārīgās prasmes un spējas; • vispārīgās prasmes un zināšanas profesijā. 	
TEORIJAS UN PRAKSES APJOMS	Teorijas un prakses procentuālās attiecības – 35 % : 65 %. Teorija – vispārizglītojošie mācību priekšmeti (60 %) un profesionālie mācību priekšmeti (40 %).	Teorijas un prakses procentuālās attiecības – 50 % : 50 %. Teorija – vispārizglītojošie mācību priekšmeti (60 %) un profesionālie mācību priekšmeti (40 %).
IEGŪSTAMĀIS DOKUMENTS	Atestāts par arodizglītību	Diploms par profesionālo vidējo izglītību (dod tiesības turpināt izglītību augstākas pakāpes koledžas vai augstskolas profesionālās izglītības programmās)

Bakalaura studijas

BAKALaura STUDIJAS			
	1.1 AKADĒMISKĀ IZGLĪTĪBA	PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA	
		PIRMĀ JEB KOLEDŽAS LĪMEŅA	OTRĀ LĪMEŅA
PROGRAMMU APRAKSTS	<p>Akadēmiskās izglītības programmas mērķis ir nodrošināt studējošajiem teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu un prasmju apguvi attiecīgās zinātņu nozares vai apakšnozares pamatjomā.</p> <p>Programmas galvenais uzdevums ir sniegt zinātnisku pamatu profesionālajai darbībai, attīstot zinātniskās analīzes spējas un prasmi patstāvīgi risināt problēmas, kā arī sagatavot studējošos turpmākām zinātniskās pētniecības studijām.</p>	<p>Pirmā jeb koledžas līmeņa augstākās izglītības programmas piedāvā apgūt sarežģītas pakāpes profesiju (banku darbinieki, uzņēmējdarbības speciālisti, informācijas tehnoloģijas speciālisti, jurista palīgi, inženiertehniskie u.c.darbinieki), taču ne studijas, ne tālākā darbība nav saistītas ar zinātnisko pētniecību.</p>	<p>Otrā līmeņa programmas obligātais saturs nodrošina zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu, kas nepieciešams profesionālās darbības veikšanai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nozarei atbilstošo humanitāro, sociālo, dabaszinātņu, inženierzinātņu, informācijas tehnoloģiju, vadībzinību un nozares teorētisko pamatu zināšanas, kā arī to piemērošanas un patstāvīgās mācīšanās prasmes; • spēju stratēģiski un analītiski formulēt un risināt nozares problēmas; • speciālās iemaņas un prasmes profesijā; • prasmes informācijas ieguvē, atlasē un apstrādē; • zināšanas un prasmes projektu izstrādē un to īstenošanā; • jaunrades, pētniecības, organizāciju un kvalitātes vadības prasmes; • izpratni par profesionālo ētiku un nozares projektu īstenošanas ietekmi uz vidi un sabiedrību; • sociālās pamatprasmes (komunikatīvās prasmes, patstāvīga darba un komandas darba prasmes); • motivāciju tālākizglītbai un sistemātiskai profesionālās kvalifikācijas pilnveidei.
STUDIJU ILGUMS	3–4 gadi	2–3 gadi	Programmas pilna laika studiju ilgums – vismaz 4 gadi

PROGRAMMAS APJOMS	120 līdz 160 kredītpunktu (KP)	No 80 līdz 120 KP	Vismaz 160 KP
PROGRAMMAS SATURS	<ul style="list-style-type: none"> • Obligātā daļa; • Obligātās izvēles daļa; • Brīvās izvēles daļa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiju kursi; • Mācību prakse ārpus izglītības iestādes; • Kvalifikācijas darbs. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiju kursi; • Prakse ārpus izglītības iestādes; • Valsts pārbaudījums.
OBLIGĀTIE STUDIJU KURSI	<ul style="list-style-type: none"> • Attiecīgās zinātņu nozares vai apakšnozares pamatnostādnes, principi, struktūra un metodoloģija; • Zinātņu nozares vai apakšnozares attīstības vēsture un aktuālās problēmas; • Zinātņu nozares vai apakšnozares rakturojums un problēmas starpnozarū aspektā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vispārizglītojošie studiju kursi; • Nozares studiju kursi. <p>T.sk. modulis uzņēmējdarbības profesionālo kompetenču veidošanai (piemēram, uzņēmumu organizācija un dibināšana, vadīšanas metodes, projektu izstrādes un vadīšanas pamati u.c.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vispārizglītojošie studiju kursi (humanitāro un sociālo zinātņu kursi; kursi, kas attīstīta sociālās, komunikatīvās un organizatoriskās pamatiemaņas, t.sk. modulis uzņēmējdarbības profesionālo kompetenču veidošanai); • Nozares teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi; • Nozares profesionālās specializācijas kursi; • Brīvās izvēles kursi; • Prakse; • Valsts pārbaudījums.
PAMATDAĻU UN STUDIJU KURSU MINIMĀLAIS APJOMS	<ul style="list-style-type: none"> • Obligātā daļa – ne mazāk kā 50 KP; • Obligātās izvēles daļa – ne mazāk kā 20 KP; • Bakalaura darbs – ne mazāk kā 10 KP. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiju kursi – ne mazāk kā 56 KP (nepārsniedzot 75 % no programmas kopējā apjoma); • Vispārizglītojošie kursi – ne mazāk kā 20 KP; • Nozares mācību kursi – ne mazāk kā 36 KP; • Prakse – ne mazāk kā 16 KP; • Kvalifikācijas darbs – ne mazāk kā 8 KP (nepārsniedzot 10 % no programmas kopējā apjoma). <p>Ne mazāk kā 30 % no studiju kursu apjoma jāīsteno praktiski.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vispārizglītojošie kursi – vismaz 20 KP; • Nozares teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi – vismaz 36 KP; • Nozares profesionālās specializācijas kursi – vismaz 60 KP; • Brīvās izvēles kursi – vismaz 6 KP; • Prakse – vismaz 26 KP; • Bakalaura darba vai diplomdarba izstrāde un aizstāvēšana – vismaz 12 KP <p>Vismaz 30 % no studiju kursu apjoma jāīsteno praktiski.</p> <p>Vismaz 3 studiju darbi.</p>
IEGŪSTAMĀIS GRĀDS	Bakalaura akadēmiskais grāds noteiktā zinātnes nozarē.	Diploms par pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, kas apliecina arī 4. profesionālās kvalifikācijas līmeni.	Profesionālais bakalaura grāds nozarē (profesionālās darbības jomā) un 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija.

Maģistra studijas

MAĢISTRA STUDIJAS		
	AKADĒMISKĀ IZGLĪTĪBA	PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA – OTRĀ LĪMEŅĀ
PROGRAMMU APRAKSTS	<p>Maģistra studijas ir padziļinātu teorētisko zināšanu iegūšana un pētniecības iemaņu un prasmju attīstīšana izvēlētajā zinātniskās pētniecības jomā.</p> <p>Programmas mērķis ir studējošo sagatavošana patstāvīgai zinātniskās pētniecības darbībai.</p> <p>Programmas galvenais uzdevums ir veicināt studējošo teorētisko zināšanu, izziņas un pētniecisko prasmju individuālo lietošanu noteiktas problēmas risināšanai.</p>	<p>Programmu obligātie studiju kursi nodrošina jaunāko sasniegumu apguvi nozares teorijā un praksē.</p>
STUDIJU ILGUMS	1–2 gadi	<p>Kopējais studiju ilgums profesionālās augstākās izglītības maģistra grāda ieguvei ir vismaz 5 gadi (bakalaura studijas ieskaitot)</p>
PROGRAMMAS APJOMS	80 KP	Vismaz 40 KP
PROGRAMMU OBLIGĀTAIS SATURS	<ul style="list-style-type: none"> • Attiecīgās zinātņu nozares vai apakšnozares izvēlētajās jomas teorētisko atziņu izpēte; • Teorētisko atziņu aprobācija zinātņu nozares vai apakšnozares izvēlētajās jomas aktuālo problēmu aspektā. <p>Maģistra darbs ir pētniecisks darbs izvēlētajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, kurā izdarīti patstāvīgi zinātniski secinājumi.</p>	<p>Obligātais saturs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studiju kursi; • pētnieciskā darba, jaunrades darba, projektēšanas darba un vadībzinību studiju kursi; • pedagoģijas un psiholoģijas studiju kursi; • prakse; • valsts pārbaudījums.
PAMATDAĻU UN STUDIJU KURSU MINIMĀLAIS APJOMS	<ul style="list-style-type: none"> • Attiecīgās zinātņu nozares vai apakšnozares izvēlētajās jomas teorētisko atziņu izpēte – ne mazāk kā 30 KP; • Teorētisko atziņu aprobācija zinātņu nozares vai apakšnozares izvēlētajās jomas aktuālo problēmu aspektā – ne mazāk kā 15 KP; • Maģistra darbs – ne mazāk kā 20 KP. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiju kursi – vismaz 7 KP; • Pētnieciskā darba, jaunrades darba, projektēšanas darba un vadībzinību studiju kursi – vismaz 5 KP; • Pedagoģijas un psiholoģijas kursi – vismaz 2 KP; • Prakse – vismaz 6 KP; • Maģistra darba vai diplomdarba izstrādāšana un aizstāvēšana – vismaz 20 KP.
IEGŪSTAMĀIS GRĀDS	<p>Maģistra zinātniskais grāds noteiktā zinātnes nozarē.</p>	<p>Profesionālā maģistra grāds nozarē, starpnozarē, kopnozarē vai profesijā. Ar iepriekš iegūtu akadēmisko bakalaura grādu iegūst 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju.</p>

Doktora studijas

DOKTORA STUDIJAS	
PROGRAMMU APRAKSTS	Latvijā ir iespējams studēt doktora programmas šādos virzienos: <ul style="list-style-type: none">• Sociālajās zinātnēs;• Dabas zinātnēs;• Likumdošanā;• Tehniskajās zinātnēs;• Humanitārajās zinātnēs.
STUDIJU ILGUMS	3–4 gadi
IEGŪSTAMĀIS GRĀDS	Doktora zinātniskais grāds

2. Dizaina izglītības piedāvājums Latvijā

2.1. Latvijas izglītības iestādes, kurās iespējams iegūt dizainera profesiju (dati salīdzināti www.aiknc.lv 22.09.2008.)

Augstāko dizaina izglītību, gan akadēmisko, gan profesionālo, Latvijā var iegūt vairākās valsts un privātajās augstskolās dažādās specialitātēs.

- **Latvijas Mākslas akadēmija**, valsts augstskola, www.lma.lv
Dizaina nodaļa, akadēmiskās bakalaura dizaina studiju specialitātes: funkcionālā dizaina, metāla dizaina, modes dizaina, scenogrāfijas, vizuālās komunikācijas un vides mākslas. Maģistrantūra un meistardarbnīcas dizaina apakšnozarēs: funkcionālais dizains, metāla dizains, modes dizains, scenogrāfija, vizuālā komunikācija un vides māksla.
- **Baltijas Starptautiskā akadēmija**, privāta augstskola, www.bsa.edu.lv
"Vides dizains" - 1. līmeņa profesionālā augstākās izglītības studiju programma,
"Datordizains" - profesionālā bakalaura studiju programma,
"Dizains" - profesionālā maģistra studiju programma (programma licencēta, nav akreditēta).
- **Rīgas Tehniskā universitāte**, valsts augstskola, www.rtu.lv
Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte.
"Materiālu tehnoloģija un dizains"-profesionālā bakalaura un profesionālā maģistra studiju programma.
- **Liepājas Universitāte**, valsts augstskola, www.lieppa.lv
Humanitārā fakultāte, Mākslu un dizaina katedra.
"Datordizains" – profesionālā bakalaura studiju programma.
- **Daugavpils Universitāte**, valsts augstskola, www.du.lv
Mūzikas un mākslu fakultāte, Mākslu katedra.
"Datordizains" – profesionālā bakalaura studiju programma.
- **Ekonomikas un kultūras augstskola**, privāta augstskola, www.eka.edu.lv
Kultūras nodaļa.
„Telpas dizains un plānošana”- profesionālā bakalaura studiju programma (programma licencēta, nav akreditēta).
- **Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola**, privāta augstskola, www.isma.lv
„Vides dizains” - 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma.
- **Latvijas Universitāte**, valsts augstskola, www.lu.lv
Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte,
„Māksla” - profesionālā bakalaura studiju programma mākslā, datordizainera vai interjera dizainera kvalifikāciju, (programma licencēta, nav akreditēta).

- **Starptautiskā praktiskās psiholoģijas augstskola**, privāta augstskola, www.sppa.lv
 “Datordizains” - profesionālā bakalaura un profesionālā maģistra studiju programma (programma licencēta, nav akreditēta) ;
 “Interjera dizains” - profesionālais bakalaura studiju programma.
- **Rēzeknes Augstskola**, valsts augstskola, www.ru.lv
 „Vides dizains” - 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma;
 „Interjera dizains” - profesionālā bakalaura studiju programma (programma licencēta, nav akreditēta).

Latvijas Mākslas akadēmijas bakalaura un maģistra līmeņa dizaina izglītība pašlaik ir spēcīgākā un ar visplašāko programmu skaitu. Visvairāk dizaina studentu ir Baltijas Starptautiskajā akadēmijā, kurā sagatavo dizainerus datordizainā un vides dizainā. Maģistra programma “Dizains” pagaidām nav akreditēta. Akreditētas ir Daugavpils Universitāte un Liepājas Universitāte piedāvātās bakalaura programmas datordizainā, kā arī Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas „Vides dizaina” programma. Ekonomikas un kultūras augstskolas Kultūras nodaļas dizaina programma nav akreditēta, bet par to plaša informāciju var iegūt augstskolas mājaslapā. Starptautiskās praktiskās psiholoģijas augstskolas piedāvātā maģistra programma datordizainā, Rēzeknes Augstskolas profesionālā bakalaura studiju programma interjera dizainā, kā arī Latvijas Universitātes studiju programma „Māksla” nav akreditēta.

Ar dizainu saistītu augstāko izglītību Latvijā var iegūt vairākās augstskolās dažādās specialitātēs.

- **Banku augstskola**, valsts augstskola, www.ba.lv
 „Uzņēmumu vadīšana radošajās industrijas” - profesionālā maģistra studiju programma (programma ir licencēta, bet nav akreditēta)
 Tā ir vienīgā šāda veida studiju programma Baltijas valstīs, un to īsteno sadarbībā ar Latvijas Mākslas akadēmiju, Latvijas Kultūras akadēmiju.
- **Latvijas Kultūras akadēmija**, valsts augstskola, www.lka.edu.lv
 Humanitāro zinātņu maģistra programmas „Mākslas” apakšprogramma „Kultūras menedžments” ir pirmā kultūras menedžmenta studiju programma Baltijā un joprojām vienīgā kultūras menedžmenta maģistrantūras programma Latvijā. (programma ir licencēta, bet nav akreditēta)
- **Daugavpils Universitāte**, valsts augstskola, www.du.lv
 „Mākslas menedžments” - profesionālā bakalaura studiju programma. (programma ir licencēta, bet nav akreditēta)
- **Latvijas Kultūras koledža**, valsts koledža, www.kulturaskoledza.lv

Latvijas profesionālās vidējās izglītības iestādes, kurās iespējams iegūt dizainera profesiju

(dati salīdzināti www.niid.lv, www.kriic.lv 22.09.2008.)

Profesionālajai vidējai izglītībai mākslas un dizaina jomā Latvijā ir senas un bagātas tradīcijas. Šo skolu darbs visos laikos bijis augstā profesionālā līmenī, absolventi ir pieprasīti darba tirgū un sagatavoti studijām augstskolā. Mūsdienu stabilā mākslas un dizaina profesionālā vidējā izglītība ir mantojums no iepriekšējo laiku izglītības sistēmām, skolas attīstījušās un mainījušās atbilstoši laika prasībām, tomēr nezaudējot turpat gadsimtu garumā izkoptās vērtības. Vadošās šajā jomā ir Rīgas dizaina un mākslas vidusskola, Daugavpils mākslas vidusskola, Liepājas mākslas vidusskola, Rēzeknes mākslas vidusskola, Valmieras mākslas vidusskola, Jaņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskola un Rīgas amatniecības vidusskola.

- **Rīgas dizaina un mākslas vidusskola**, valsts mācību iestāde, lielākā no skolām ar izteiktu dizaina virzienu, www.rdmv.lv

Dizaina izglītības programmas:

- “Ādas izstrādājumu dizains”
- “Koka izstrādājumu dizains”
- “Keramikas izstrādājumu dizains”
- “Stikla izstrādājumu dizains”
- “Metāla izstrādājumu dizains”
- “Apģērbu dizains”
- “Trikotāžas apģērbu dizains”
- “Tekstilizstrādājumu dizains”
- “Vides dizains”
- “Interjera dizains”
- “Reklāmas dizains”
- “Rokdarbi”
- “Dekoratīvo objektu tēlniecība”.

- **Daugavpils mākslas vidusskola, “Saules skola”**, valsts un pašvaldības finansēta izglītības iestāde, www.saules.lv

Dizaina izglītības programmas:

- “Koka izstrādājumu dizains”
- “Tekstilizstrādājumu un apģērbu dizains”
- “Interjera dizains”
- “Reklāmas dizains”
- “Rokdarbi”.

- **Liepājas mākslas vidusskola**, valsts mācību iestāde, www.lmv.lv

Dizaina izglītības programmas:
"Koka izstrādājumu dizains"
"Keramikas izstrādājumu dizains"
"Metāla izstrādājumu dizains"
"Tekstilizstrādājumu un apģērbu dizains"
"Interjera dizains"
"Reklāmas dizains"
"Ādas izstrādājumu dizains"

Programmas, kurās iekļauti dizaina aspekti:
"Arhitektūra"
"Audiovizuālā māksla un mediju māksla"

- **Rēzeknes dizaina un mākslas vidusskola**, valsts mācību iestāde, www.rezekne.lv

Dizaina izglītības programmas:
"Koka izstrādājumu dizains"
"Keramikas izstrādājumu dizains"
"Metāla izstrādājumu dizains"
"Tekstilizstrādājumu un apģērbu dizains"
"Interjera vai reklāmas dizains"
"Reklāmas dizains"
"Rokdarbi"

- **Valmieras mākslas vidusskola**, valsts un pašvaldības finansēta izglītības iestāde, www.vmv.lv

Dizaina izglītības programmas:
"Tekstilizstrādājumu un apģērbu dizains"
"Interjera dizains"
"Reklāmas dizains"

- **Jaņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskola**, valsts mācību iestāde, www.jrrmv.lv

Dizaina izglītības programma:
"Vizuālās saziņas māksla":
specializācija "Multimediju dizains" vai "Foto dizains".

- **Rīgas amatniecības vidusskola**, valsts mācību iestāde, www.rav.lv
Vides dizaina nodaļas programmas:
"Interjera noformētājs"
"Vizuālās reklāmas noformētājs"
"Mājaslapas dizaina noformētājs"
- **Ogres amatniecības skola**, valsts mācību iestāde, www.oavs.lv
Dizaina izglītības programmas:

"Interjera dizains"
"Reklāmas dizains"
"Dizains".

- **Rīgas Purvciema amatu skola**, valsts mācību iestāde, www.rpas.lv

Dizaina izglītības programmas:
"Interjera noformētājs"
"Apģērbu dizaina speciālists"

- **Rīgas vieglās rūpniecības tehnikums**, valsts mācību iestāde, www.rvrt.lv

Dizaina izglītības programma:
"Reklāmas dizains"

- **Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolas (RSEBAA) profesionālā vidusskola „Viktoria”**, privātā mācību iestāde, www.rsebaa.lv.

Dizaina izglītības programma:
"Interjera dizains".

- **Starptautiskā komerciālā profesionālā vidusskola**, privātā mācību iestāde, www.bbk.lv

Dizaina izglītības programma:
"Interjera noformētājs"

Skolās ir atšķirīgs darbu saturiskais, mākslinieciskais un arī tehniskais izpildījuma līmenis. Skolu akreditācijās un programmu licencēšanā tiek ņemta vērā programmu atbilstība likumiem, noteiktajiem normatīvajiem aktiem, taču netiek veltīta uzmanība izglītības programmu saturam un gala produktam – izpildītā darba radošajai, mākslinieciskajai un tehniskajai kvalitātei. Ne vienmēr programmu realizēšanā izmanto atbilstošu materiāli tehnisko bāzi.

Profesionālās pilnveides programmas

- **Latvijas Universitāte**, www.lu.lv.
Ekonomikas un vadības fakultāte, Vadības un uzņēmējdarbības mācību centrs,
"Dizaina menedžments" - tālākizglītības programma.

3. Latvijā un ārvalstīs piedāvātās dizaina izglītības raksturojums.

Salīdzinājumam izvēlēts Latvijas Mākslas akadēmijas un Baltijas Starptautiskās akadēmijas un Latvijā visaugstāk vērtēto Eiropas dizaina skolu studiju procesa raksturojums.

	PAMATS UN MĒRĶIS	RAKSTURĪGĀKAIS	MĀCĪBU METODE	DIZAINA STUDIJAS, SPECIALITĀTES
Latvijas Mākslas akadēmija, www.lma.lv	<p>Konceptuālā nostādne – humanitārās zināšanas veido pamatu neordinārai uztverei, elastīgai radošai iztēlei un attīsta daudzpusīgu personību.</p> <p>Divi būtiski studiju aspekti – akadēmiski tradicionālie pamati un jaunrade.</p> <p>Humanitārā izglītība rada priekšnosacījumus elastīgai reaģēšanai strauji mainīgajā radošās darbības un darba tirgus vidē.</p>	Vienīgā augstskola Latvijā, kur padziļināti var studēt mākslu, mākslas vēsturi un teoriju 14 specialitātēs, 3 studiju virzienos – vizuāli plastiskā māksla, dizains, mākslas zinātne un kultūras teorija.	<p>Īpaša loma – mākslu akadēmiskajam studiju virzienam.</p> <p>Modernizētas akadēmiskās izglītības tradīcija – mākslas studijas var būt akadēmiskas pēc būtības, proti, to ietvaros var realizēt specifiska veida akadēmisku pētniecību un pastāvēt noteikti metodiskie parametri, kas to atšķir no interešu studijām.</p> <p>Bakalaura studijas – studējošie apgūst tradicionālās mākslas tehnikas, specializējas tradicionālo un netradicionālo materiālu izmantošanā, kā arī iepazīstas ar jaunrades darba iemaņām, iegūstot arī projektu īstenošanas pieredzi.</p> <p>Maģistra studijas – nodrošina radošas un intelektuālas personības veidošanos. Doktorantūra – maksimāli dziļi un vispusīgi atklāj ar vizuālo kultūru vai teoriju saistītas tēmas.</p>	<p>Bakalaura dizaina studiju specialitātes: funkcionālais dizains, metāla dizains, modes dizains, scenogrāfija, vizuālā komunikācija un vides māksla.</p> <p>Maģistrantūra un meistardarbnīcas – dizaina apakšnozares: funkcionālais dizains un metāla dizains, vides māksla.</p>
Baltijas Starptautiskā akadēmija www.bsa.edu.lv	<p>Īpašas prasības uzdevumu veikšanai – radoša domāšana.</p> <p>Nepieciešama prasme veidot daudzveidīgus interjera un arhitektūras projektus. Veidot vidi, vērtējot tās tehnoloģiskās, estētiskās un funkcionālās kvalitātes iedarbību uz cilvēku, kā arī tās etniski kultūrvēsturiskās īpatnības kontekstā ar situāciju Eiropas kultūrtelpā.</p>	Lielākā nevalstiskā augstākās izglītības mācību iestāde Baltijas valstīs, kur paralēli dizaina studiju programmām tiek piedāvāts plašs arī citu nozaru programmu klāsts.	<p>Liela uzmanība vērsta uz speciālistu sagatavošanu praktiskam darbam (profesionālās prakses).</p> <p>Darbs tiek veikts individuāli vai darba grupas sastāvā, izmantojot gan tradicionālās, gan mūsdienu tehnoloģijas.</p> <p>Studijas notiek bilingvāli - gan latviešu, gan krievu valodā. Studiju programmas īstenošanā regulāri piedalās arī vieslektori, tādēļ daļa no studiju programmas iespējama arī citās svešvalodās (ar vai bez tulkojuma).</p>	<p>Vides dizains” - 1. līmeņa profesionālā augstākās izglītības studiju programma, “Datordizains” - profesionālā bakalaura studiju programma, “Dizains” - profesionālā maģistra studiju programma (licencēta, nav akreditēta)</p> <p>Padziļinātie studiju virzieni: interjera dizains, reklāmas dizains un WEB dizains.</p>

	PAMATS UN MĒRĶIS	RAKSTURĪGĀKAIS	STUDIJU METODE	DIZAINA STUDIJAS, STUDIJU PRIEKŠMETI
Design Academy Eindhoven (Nīderlande) www.designacademy.nl	<p>Augstskolas uzdevums ir veidot radošus un stratēģiski domājošus vadītājus, kas mūsdienu strauji mainīgajos apstākļos ir ļoti pieprasīti darba tirgū.</p> <p>Akadēmijas absolventi strādā kā grafiskie dizaineri, tendenču/virzienu (<i>trend</i>) speciālisti, modes dizaineri, interjera arhitekti u.c.</p> <p>Piesaista mērķtiecīgus un pozitīvā, rosinošā pārmaiņām gatavus studentus.</p>	<p>Akadēmija ir līdere inovācijas un dizaina jomā.</p> <p>Konceptuāla un projekt-orientētā pieeja industriālā dizaina izglītībai iedrošina studentus patstāvīgi domāt un rīkoties atbildīgi.</p> <p>Ilglaicīgiem, noturīgiem risinājumiem ir nepieciešama jauna veida domāšana un rīcība.</p> <p>Uzstādījumi, kas raksturo augstskolas filozofiju: visas jaunās idejas atrodas ārpus mūsu pieredzes bagāžas; tas, kas pašlaik ir jaunums, vēl vakar bija fantāzija.</p>	<p>Ieskatam – studiju metodes raksturojums: “Lai atklātu, kas mēs esam, vispirms ir jābūt zināšanai par tām iespējām, kas mēs varētu būt. Šo iespēju atklāšana ir mūsdienu mācību telpas pamatā: plašas telpas, kurās studenti darbojas, mijiedarbojas un reaģē. Studenti netiek aicināti pieņemt iepriekš noteiktas lomas. Drīzāk akadēmija atbalsta studentus, lai viņi varētu meklēt un atrast paši savu ceļu. Tas nosaka studiju ietvaru – provokāciju, kas iedvesmo un izaicina studentus. Izvēle ir individuāla.”</p> <p>Atšķirībā no citām mākslas un dizaina augstskolām šeit studenti tiek iepazīstināti ar dizaina disciplīnu plašākā aspektā.</p>	<p>Bakalaura un maģistrantūras studijas.</p> <p>Izglītības sistēma atšķiras no citām dizaina izglītības sistēmām.</p> <p>Studenti var izvēlēties studēt vienā no 8 dizaina nodaļām, piemēram, “Cilvēks un komunikācija”, “Cilvēks un identitāte”, “Cilvēks un publiskā telpa” u.c.</p>
Royal College of Art (Lielbritānija) www.rca.ac.uk	<p>Koledžas mērķis ir sasniegt starptautiskus izcilības standartus aspirantūras (pēcdiploma) un profesionālajās mākslinieku, dizaineru un citu saistīto profesionāļu studijās.</p> <p>Koledža tiecas sasniegt šos standartus ar savu studiju kvalitāti, izpēti un praksi, kā arī attiecībām ar institūcijām, industrijām un mākslas un dizaina tehnoloģijām.</p>	<p>Pilna cikla aspirantūras (pēcdiploma) mākslas un dizaina universitāte, kas specializējas apmācībā un izpētē, piedāvājot maģistrantūras un doktora grādus tēlotājmākslas, dekoratīvi lietišķās mākslas, dizaina, komunikācijas un humanitāro zinātņu specialitātēs.</p> <p>Koledžai ir plašs sadarbības loks ar biznesa nozares uzņēmumiem.</p>	<p>Papildus iespējams vieslektoru, pasniedzēju un konsultantu lokam studentiem ir vienreizējas sadarbības iespējas ar kultūras un industriālajiem partneriem.</p> <p>Viens no iemesliem, kādēļ koledžas absolventiem ir ļoti augsti sasniegumi, ir studiju laikā iegūtā biznesa apmācība un konsultācijas.</p> <p>Koledža ir viens no pamatkanāliem, caur kuru jauni, talantīgi profesionāļi tiek sagatavoti biznesa videi.</p>	<p>Bakalaura un maģistrantūras programmas - piemēram, “Komunikācijas māksla un dizains”, “Dizaina mijiedarbības”, “Dizaina produkti”, “Industriālais dizains un inženierzinātnes” u.c.</p>

<p>University of the Arts London Central Saint Martins (Lielbritānija) www.csm.arts.ac.uk</p>	<p>Nodrošina speciālistu apmācību un pētniecību tādās jomās kā tēlotājmāksla, mode un tekstilijas, video un fotogrāfija, grafika un komunikācijas dizains, trīsdimensionālais dizains u.c. jomās.</p> <p>Iespējamās dažādu līmeņu studijas, pētniecība un plašs īslaicīgu kursu klāsts.</p>	<p>Viena no vadošajām Lielbritānijas institūcijām mākslas un dizaina izpētes jomā gan nacionālā, gan internacionālā līmenī.</p> <p>Sadarbība ar industrijām un komercinstitūcijām.</p> <p>Zināma ar savu plašo redzesloku un vispusīgo pieeju, izaicinot dažādas pieejas un jaunas perspektīvas.</p> <p>Idejas (debates, pārrunas), izpēte (apvienojot disciplīnas un radot jaunas zināšanas gan komerciālai, gan sociālai lietošanai), bizness (zināšanu apmaiņa starp koledžu un biznesa vidi), apmācība (150 gadu pieredze).</p>	<p>Studenti tiek iedrošināti izaicināt pastāvošās normas un kļūt par līderiem un novatoriem.</p> <p>Koledžas mērķis ir nodrošināt studentiem iespējas izvēlēties pašiem savu attīstības ceļu, atklājot savu potenciālu un sniedzot nozīmīgu ieguldījumu 21. gadsimtā.</p> <p>Piedāvā studentiem plašu konsultāciju un mācību klāstu, lai varētu savas idejas izmantot jaunu produktu un pakalpojumu radīšanā.</p>	<p>Tālākizglītība, bakalaura studijas, maģistrantūra, īsie kursi, studijas ārvalstīs.</p> <p>Studijas, piemēram, tēlotājmāksla, mode un tekstils, komunikāciju dizains, mediju māksla, trīsdimensiju dizains, iekļaujot rotaslietas, keramiku, industriālo un mēbeļu dizainu, starpdisciplīnu māksla un dizains u.c.</p>
--	---	---	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">University of Art and Design Helsinki UIAH (Somija) www.uiah.fi</p>	<p>Dibināta 1871.gadā un ir lielākā šāda veida institūcija Ziemeļvalstīs.</p> <p>Misija – veidot radošu sabiedrību un radošas aktivitātes gan nacionālā, gan internacionālā līmenī. Tas nozīmē stiprināt atjaunošanos sabiedrībā, pilnvērtīgu attīstību un ieguldījumu ekonomiskā konkurētspējā un pilnveidē.</p> <p>Universitātes mērķis ir būt vienai no vadošajām institūcijām pasaulē izpētes un izglītības jomā tehnoloģiju, biznesa studiju, kā arī mākslas un dizaina jomā.</p>	<p>Universitāte ir unikāla un nozīmīga ar multidisciplināru koncepciju, kas balstīta uz mākslu, dizainu un medijiem, stipriem mākslinieciskiem elementiem tās misijā, izlaužot ceļu internacionālai izpētei un pieejai, kā arī pilnveidošanās veicināšanai.</p> <p>Universitātes aktivitātes ir balstītas uz ciešu sadarbību ar pasaules labākajām universitātēm un biznesa uzņēmumiem.</p> <p>Universitāte atbalsta inovācijas un mūžizglītību.</p> <p>Universitātes vērtības: studentu apmierinātība, sadarbības prieks, radoša zinātība (inovācijas, biznesa veidošana, mākslas vērtības celšana un zinātības lietošana).</p>	<p>Nodrošina izcilu pamatu, lai veicinātu izpēti, kā arī zinātnisku un māksliniecisku vidi.</p> <p>Pamats nākotnei ir: jaunas zināšanas, zinātība (<i>know-how</i>), kā arī prasme tās pielietot inovatīvi, lai veicinātu sabiedrības pilnveidošanos.</p> <p>Ņemot vērā mūsdienu starptautiskās konkurences vidi, šī mērķa sasniegšanai nepieciešama universitāšu specializēšanās, sadarbošanās ar labākajiem ekspertiem un izcilības centriem, kā arī dinamiska vadības un aktivitāšu palielināšana.</p>	<p>Bakalaura, maģistrantūras un doktora studijas.</p> <p>Dažādas skolas, piemēram, Mediju laboratorija, Dizaina skola, Mākslas un mediju skola, Vizuālās kultūras skola un citas.</p> <p>Studiju priekšmeti, piemēram, "Industriālais dizains", "Mākslas veicināšana" (promotion), "Mārketing", "Dizaina stratēģija un inovācijas" u.c.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Politecnico di Milano (Itālija) www.careerservice.polimi.it</p>	<p>Institūts ir zinātnes un tehnoloģiju universitāte, kas skolo inžinierus, arhitektus un industriālos dizainerus dažādos inovatīvos kursos, kuros liels uzsvars likts uz plaša spektra izglītību.</p>	<p>Institūts vienmēr ir balstījies uz kvalitāti un inovācijām apmācībā un izpētē, sadarbojoties ar ekonomisko un ražošanas nozari dažādos eksperimentālos pētījumos.</p> <p>Sadarbība ar dažādām Itālijas un ārvalstu augstskolām ļauj institūtam pilnībā nodrošināt studijas un veicināt inovāciju attīstību.</p> <p>Piedalās dažādos izpētes un apmācību projektos kopā ar vislabāk kvalificētajām citām Eiropas universitātēm.</p>	<p>Institūts ir sācis viesmīlības politiku, kas sadarbībā ar vietējiem biznesa uzņēmumiem piedāvā studentiem pielāgošanās, praktizēšanās un mācekļa iespējas. Gadu no gada šī prakse globalizācijas un pasaules konkurences apstākļos kļūst arvien nozīmīgāks priekšnoteikums, lai attīstītos un izdzīvotu.</p>	<p>Bakalaura, maģistra un doktora programmas.</p> <p>Studiju kursi, piemēram, "Komunikāciju dizains", "Industriālais dizains", "Mēbeļu dizains", "Interjera dizains", "Dizains un inženierzinātnes", "Industriālais dizains un multikulturālā komunikācija" u.c.</p>

<p>The Zollverein School of Management and Design (Vācija) www.zollverein-school.de</p>	<p>Biznesa skola radošām nozarēm. Pretstata, sasaista un integrē korporatīvo menedžmentu un radošumu – apmācībā, izpētē, tālākizglītībā un konsultēšanā.</p> <p>Redz sevi kā jaunas inovāciju kultūras centru. Skolas mērķis ir veicināt inovācijas, kas ierosina paliekošas pārmaiņas ekonomikā, zinātnē un ikdienas kultūrā.</p>	<p>Vadošā platforma radošai ekonomikai.</p> <p>Tā kā radošās disciplīnas ir cieši saistītas ar tirgus pieprasījumu, jāprot atpazīt klientu vēlmes un sajūst attīstību nākotnē.</p> <p>Mūsdienu arvien mainīgākajos apstākļos radoša domāšana un rīcība kļūst par jauna veida kvalitāti.</p> <p>Skola integrē un sasaista tādas nozares un uzskatus, kas līdz šim ir bijušas atšķirtas.</p> <p>Balstoties uz pieredzi, ka jauni tirgi rodas tikai tad, kad jau labi pazīstamie domāšanas un rīcības modeļi un sistēmas sagrūst, skola apvieno dažādu nozaru problēmu risināšanas metodes. Saskaņā ar citām nozarēm un vidēm tādējādi tiek attīstīta, izmantojot ierosinātas pārmaiņas.</p>	<p>Skola nodrošina ne tikai menedžmenta un biznesa administrācijas zināšanas – papildus tam tā iekļauj radošo nozaru stratēģisku lietošanu dažādās biznesa uzņēmuma funkcionēšanas jomās.</p> <p>Skola papildina tradicionālās biznesa administrācijas studijas ar radošajiem priekšmetiem, lai tie paplašinātu redzēšanu un rosinātu ilgtspējīgas korporatīvās stratēģijas attīstību.</p>	<p>Studiju kursi – “Dizaina studijas”, “Kultūra, sabiedrība un inovācija” u.c.</p>
---	--	--	--	--

4. Pašreizējās dizaina izglītības pozitīvās un negatīvās iezīmes.

SWOT analīze.

Veicot izglītības iestāžu, dizaina speciālistu, uzņēmēju aptauju, balstoties uz pārrunām ar Latvijas Darba devēju konfederāciju, iepazīstoties ar pētījumiem un situācijas analīzes piedāvājumu dizaina jomā, dizaina izglītības koncepta izstrādes darba grupa konstatēja:

	Pozitīvās iezīmes
1.	Dizaina izglītību vai ar dizainu saistītu izglītību Latvijā piedāvā <ul style="list-style-type: none">• 10 augstākās mācību iestādes;• 12 profesionālās vidējās mācību iestādes.
2.	Visos Latvijas reģionos ir vairāk nekā 80 skolu, kurās bērni var apgūt vizuālās mākslas pamatus. Tas palīdz veidot sabiedrības gaumi un izpratni par radoša darba procesu.
3.	Ir stabila profesionālā vidējā izglītība ar plašu specialitāšu piedāvājumu.
4.	Latvijā ir stipras lietišķās mākslas un amatniecības tradīcijas. Tas ļauj veidot savrupu dizaina izglītības virzienu, neiznīcinot gadu desmitos pārbaudītas vērtības.
5.	Dizaina izglītība vēsturiski tikusi balstīta uz etnogrāfiskā mantojuma iepazīšanu, dodot izpratni par nacionālajām vērtībām.
6.	Valsts Kultūrkapitāla fonds Starpnozāres programmā atbalsta izglītības iestāžu vietējās un starptautiskās dizaina aktivitātes, konkursu kārtībā piešķirot finansējumu skolu un studentu dalībai izstādēs, semināros, mācību stipendijas studijām ārzemēs vai dalībai radošajās darbnīcās, radošiem braucieniem. Tas būtiski atvieglo skolu un studentu aktivitātes.
7.	Valsts Kultūrkapitāla fonds mērķprogrammā "Mākslas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošana" projektu konkursa kārtībā dod iespēju izglītības iestādēm modernizēt izglītības programmu darbnīcas.
8.	Vairākums izglītības iestāžu ir pietiekami aktīvas un ieinteresētas dalībai starptautiskās izstādēs un konkursos. Gadu gaitā tām izveidojušies sadarbības partneri un pasākumu loks, kur tās regulāri piedalās.
9.	Arī dizaina notikumos visvairāk ieinteresētas ir tieši skolas, nevis dizaineri, ražotāji vai dažādas dizaina institūcijas
10.	Reģionos ar dizainu saistītās izglītības iestādes bieži kļuvušas par kultūras centriem, sadarbojoties ar pašvaldībām.
11.	Skolās ir izpratne un vēlēšanās mainīt gan izglītības programmu saturu, gan pasniegšanas metodes.
12.	Pedagogi ir gatavi profesionāli pilnveidoties, apmeklēt kursus un seminārus, iegūt kvalifikāciju, ja viņiem tiks piedāvāta šāda iespēja.
13.	Vairākās dizaina skolās, neraugoties uz demogrāfisko situāciju, konkurss iestājekšāmenos nesamazinās.
14.	Vairākas skolas, lai nodrošinātu studentu/audzēkņu skaitu, atver jaunas izglītības programmas.
15.	Sabiedrībā pastiprinās interese par dizainu un ar dizainu saistītām aktivitātēm. Jācer, ka tas pozitīvi ietekmēs dizainera profesijas prestižu un novērtēšanu sabiedrībā.
16.	Pēdējos pāris gados vērojama jauno dizaineru vēlēšanās kļūt par dizaina pedagogiem.
17.	Tiek veidots jaunais Augstākās izglītības likums, kas, cerams, atrisinās daudzas pašreizējās problēmas.

	Negatīvās iezīmes
1.	Valsts - Izglītības un zinātnes ministrija un Ekonomikas ministrija dizainera profesiju nav definējusi kā pieprasītu un perspektīvu, neraugoties uz radošās industrijas attīstības perspektīvām.
2.	Trūkst tirgus izpēti.
3.	Nav vienotas valsts dizaina izglītības attīstības koncepcijas.
4.	Nav nodrošināta izglītības pēctecība.
5.	Latvijā trūkst pilnvērtīgu, mūsdienīgu prasībām atbilstošu dizaina izglītības un studiju programmu. <ul style="list-style-type: none"> • laikmetīgas metodikas trūkums izglītības iestāžu darbā, mācību metodika – vairāk pasīvā, nevis interaktīvā; • programmas tiek piedāvātas tradicionālās nozarēs, turklāt ne visās. Trūkst biznesa vadības, dizaina menedžmenta, pakalpojumu dizaina, dizaina teorijas.
6.	Dizaina programmas realizējošas augstskolas ir dažādu ministriju pakļautībā.
7.	Daļai augstskolu un profesionālo vidējo mācību iestāžu nav skaidri definēta mērķa un vīzijas turpmākai attīstībai.
8.	Izglītības kvalitāte viena līmeņa dažādās skolās ir ļoti atšķirīga.
9.	Pašreizējās izglītības iespējas ne vienmēr nodrošina darba tirgum vajadzīgo speciālistu sagatavošanu atbilstoši pieprasījumam.
10.	Trūkst reālas saiknes starp skolu un ražotāju.
11.	Dažādu normatīvo aktu ierobežojumu dēļ nav iespējams pilnvērtīgs izglītības iestādes darbs – ārvalstu un Latvijas speciālistu kā mācībspēku piesaistīšana, mācību līdzekļu, t.sk. literatūras, trūkums, iekārtu valsts iepirkuma procedūra u.c.
12.	Pastāv problēma profesijas standartu izstrādē un ražotāju iesaistīšanā šajā procesā.
13.	Daudziem no akadēmiskā personāla un skolu pedagogiem trūkst atbilstošas kvalifikācijas dizaineru apmācībā.
	Trūkst profesionālās pilnveides un tālākizglītības iespēju gan akadēmiskajam personālam, gan radošās industrijas profesionāļiem.
14.	Daudzi labākie speciālisti akadēmiskā personāla un skolu pedagogu salīdzinoši zemā atalgojuma dēļ nav motivēti izvēlēties darbu dizaina izglītībā.
15.	Trūkst telpu un materiāli tehniskās bāzes.
16.	Izglītības iestāžu finansējums kvalitatīvas izglītības iegūšanai ir nepietiekams.
17.	Akreditējot izglītības iestādi, pamatā tiek vērtēta skolas dokumentācijas atbilstība likumiem un normatīvajiem aktiem, kas ir nepieciešams, taču netiek ņemta vērā izglītības kvalitāte, kas nav pieņemami.
18.	Nav attīstīta dizaina pētniecība, jo vāji attīstīta starpnozaru, starpaugstskolu un privātā sektora uzņēmumu sadarbība dizaina un tam radniecīgo nozaru jomā, nav starpdisciplināras pētniecības stratēģijas, kas attīstītu un nodrošinātu inovatīvu dizaina pētniecību un izglītību.

5. Dizaina pētniecība

To, ka dizaina nozares pilnvērtīgas attīstības instruments ir izglītība un pētniecība, ļoti pamatoti, piedāvājot arī rīcības virzienus, 2004. gadā uzsvēra P. Mollerups starpziņojumā "Dizains Latvijai": "Dizaina izglītībai un pētniecībai jāklūst par būtisku spēku centienos ieviešanai dizainu valsts darba kārtībā. Lai to sasniegtu, dizaina mācību iestādēm jāpārstrukturē dizaina izglītība, lai tā atbilst šodienas un nākotnes uzņēmēju pieprasījumam. Attiecīgajām akadēmiskajām iestādēm būtu jāsadarbības starpdisciplinārā pētniecības stratēģijā, lai attīstītu un nodrošinātu inovatīvu dizaina izglītību. Tā vietā, lai gaidītu, ka uzņēmēji formulēs skaidras prasības dizaina izglītībai, tai jāklūst proaktīvai, pieņemot stratēģijas, kas balstītas līdzīgā pieredzē citur pasaulē.

Tam nepieciešama LMA un Latvijas Universitātes, kā arī starptautisko dizaina un biznesa augstskolu sadarbība. Pirmām kārtām tam nepieciešama mērķtiecīga griba mainīties un pārveidot dizaina izglītību. Kopīgi centieni sākt pētniecību dizainā dotu Latvijas augstskolām iespēju ieņemt aktīvāku lomu nākotnes veidošanā."

Šajā jomā kopš 2004. gada nekas būtisks nav mainījies. Kā veiksmīgs iesākums šādam darbam uzskatām 2008./2009.mācību gadā uzsāktā profesionālā maģistra studiju programma „Uzņēmumu vadīšana radošajās industrijās”, kas izveidota, sadarbojoties trim Latvijas augstskolām – Banku augstskolai, Latvijas Mākslas akadēmijai, Latvijas Kultūras akadēmijai.

Latvijā šobrīd nav institūcijas un atbilstošu speciālistu, kas spētu vadīt nopietnus starpnozaru pētījumus dizainā un ar to saistītās jomās, nav iespējas izstrādāt doktora darbu un nav atbilstošu speciālistu, kuri varētu vadīt šādus starpnozaru projektus.

7. Secinājumi un ieteikumi

	Secinājumi	Ekspertu ieteikumi
1.	Latvijā trūkst starpdisciplināru ar dizaina izglītību saistītu studiju programmu, kas sekmētu laikmetīgas dizaina izglītības attīstību.	Apsvērt iespēju Latvijā izveidot politehnisko dizaina un mediju izglītības iestādi (3 gadu studijas, atsaucoties uz Boloņas procesu). Valstij un dizaina industrijai jābūt ieinteresētai, lai to izveidotu abas puses. Pastāv arī otra alternatīva – pašreizējo vienas-universitātes sistēmu jāsakārto tā, lai, piemēram, pilnveidojot Latvijas Mākslas akadēmijas studiju programmas, tiktu ņemtas vērā arī sabiedrības intereses un darba tirgus prasības. Ir nepieciešams izveidot konsultatīvu padomi dizaina un mediju mācību programmu attīstībai. Konsultatīvajā padomē varētu pieaicināt dažādus ekspertus no industrijas, pašvaldības, valdības un ārvalstīm.
2.	Nepieciešama atvērta profesionālās pilnveides programma dizaineriem, dizaina pedagogiem un ar	Motivēt aktīvus vietējos ražotājus iesaistīties studiju procesā (piemēram, maģistrantūras kursā kā studentiem). Tādējādi augstākās izglītības iestāde kļūst par aktīvu platformu, kurā gan ražotāji, gan dizaineri kopīgi apgūst jauno, eksperimentē un praktiski veido dizainu kā tuvi kolēģi. Līdz ar to studiju laiks funkcionē kā periods, lai sagatavotu reālus sadarbības partnerus, kas nākotnē var kopīgi radīt oriģinālus nacionālus produktus. (Kā uzskatāms piemērs ir minama situācija Itālijā 50. gados, kad ar dizaina

	<p>dizainu saistīto profesiju pārstāvjiem.</p>	<p>spēku atveseļoja valsti. Proti, tika īstenotas <i>Gio Ponti</i> organizētās profesionālās pilnveides programmas. Lai arī tā nebija izglītība akadēmiskā nozīmē, vietējiem uzņēmējiem, ražotājiem, arhitektiem, amatniekiem, inženieriem un māksliniekiem no mazām ģimeņu vadītām ražotnēm bija iespēja kopīgi radīt inovatīvus un oriģinālus produktus pēckara dzīvei Eiropā).</p> <p>Ja Latvijas dizaina izglītības sistēmā, kas stabili balstīta uz lietišķās mākslas tradīcijām, tiktu radīts izglītības institūts, kur studētu vietējie uzņēmēji, ražotņu vadītāji un uz lietišķo mākslu orientētie dizaineri, tā būtu unikāls institūts. Mērķtiecīgi strādājot un veidojot pārdomātu mārketinga stratēģiju, institūtā varētu piesaistīt studentus arī no ārvalstīm. Attīstot šo iespēju, būtu nepieciešams izveidot maģistrantūras programmu angļu valodā atvērtu gan ārvalstu studentiem, gan arī pašmāju uzņēmējiem/ražotājiem.</p> <p>Būtiski ir veidot integrētas studijas ciešā sadarbībā ar menedžmenta konsultantiem, inženieriem, arhitektiem, programmatūru speciālistiem.</p>
<p>3.</p>	<p>Nepieciešams veidot saikni starp dizaina izglītību un Latvijas uzņēmumiem.</p>	<p>Biznesa uzņēmumiem un ražotājiem jāsniedz valsts atbalsts (finansējuma piesaistīšana), motivējot uzņēmējus piedāvāt studentiem prakses vietas vai kā sponsoriem un padomdevējiem atbalstīt dizaina projektus.</p> <p>Sadarbības uzsākšanai ar ražotājiem iniciatīva pašreizējā situācijā jāuzņemas izglītības iestādēm.</p>
<p>4.</p>	<p>Nepieciešams uzsākt dizaina pētniecību, jo Latvijā tā nepastāv.</p>	<p>Vairumā ārvalstu augstākās izglītības iestāžu dizaina pētniecība ir būtiska studiju procesa sastāvdaļa. Pētniecība ir jāuzsāk arī Latvijā. Dizaina institūts būtu ļoti noderīgs, ja tas būtu cieši saistīts ar cita profila augstskolu darbību. Ir nepieciešams formulēt prioritārās pētniecības tēmas, kas virzītu Latvijas dizaina izaugsmi.</p> <p>Jauni risinājumi rodas no „citādas” domāšanas. Tas nozīmē izglītības priekšplānā izvirzīt ideju. Mūsdienu mainīgajā pasaulē dizaineri ir nepieciešami tendenču, virzienu noteicēji un <i>spin doctors</i> (konsultanti sabiedrisko attiecību, tēla veidošanas, krīžu, komunikācijas jautājumos) – cilvēki, kas rada idejas jauniem uzdevumiem, jaunām komerciālām iespējām un biznesiem. Tas nozīmē, ka dizaina izglītībai jāfokussēties uz ideju radīšanas mācīšanu, radošu domāšanu un radošām tehnikām. Dizaineriem jāmaca kā pētīt, izvērst jaunas nozares, jomas. Dizains, radot zīmolus, piešķir papildu vērtību un ļauj veidot emocionālu saikni ar patērētāju.</p>
<p>5.</p>	<p>Studentu un pedagogu apmaiņa. Vieslektoru pieaicināšanai jābūt dizaina izglītību veicinošam faktoram.</p>	<p>Studentu un pedagogu apmaiņai Eiropas mērogā jābūt pieejamai un pastāvīgai. Apmaiņa ir nepieciešama, lai paātrinātu dizaina norišu un izglītības attīstību. Arī pedagogiem, kuri jau pasniedz mākslas skolās un vidusskolās, jābūt apmaiņas iespējām citās Eiropas valstīs. Augsta līmeņa angļu valodas apmācībai dizaina izglītībā jābūt obligātai. Biežām ārvalstu vieslektoru lekcijām jāklūst par neatņemamu dizaina izglītības sastāvdaļu.</p>